

LUND UNIVERSITY

En av världens äldsta mjärdar

Ett äldre fynd från Store mosse utanför Sösdala

Leffler, Joen

Published in:
ALE

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Leffler, J. (2024). En av världens äldsta mjärdar: Ett äldre fynd från Store mosse utanför Sösdala. *ALE*, 2024(4), 67-69.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

En av världens äldsta mjärda

**Ett äldre fynd från Store mosse
utanför Sösdala**

Under våren 2023 påträffades en låda på Historiska museet vid Lunds universitets magasin som professor Mats P. Malmer hade lämnat efter sig. Lådan innehöll blandade föremål vilka till synes verkar ha varit objekt för pågående studier och arbeten.

Ett av föremålen är en del av en mjärde, ett flätat fiskeredskap (figur 1). Som redskapstyp har dessa funnits i alla tider och ser relativt lika ut oavsett om de kommer från stenåldern eller 1700-talet. Lådan som mjärden låg i hade dock spännande anteckningar på locket:

Från Store mosse, Sösdala

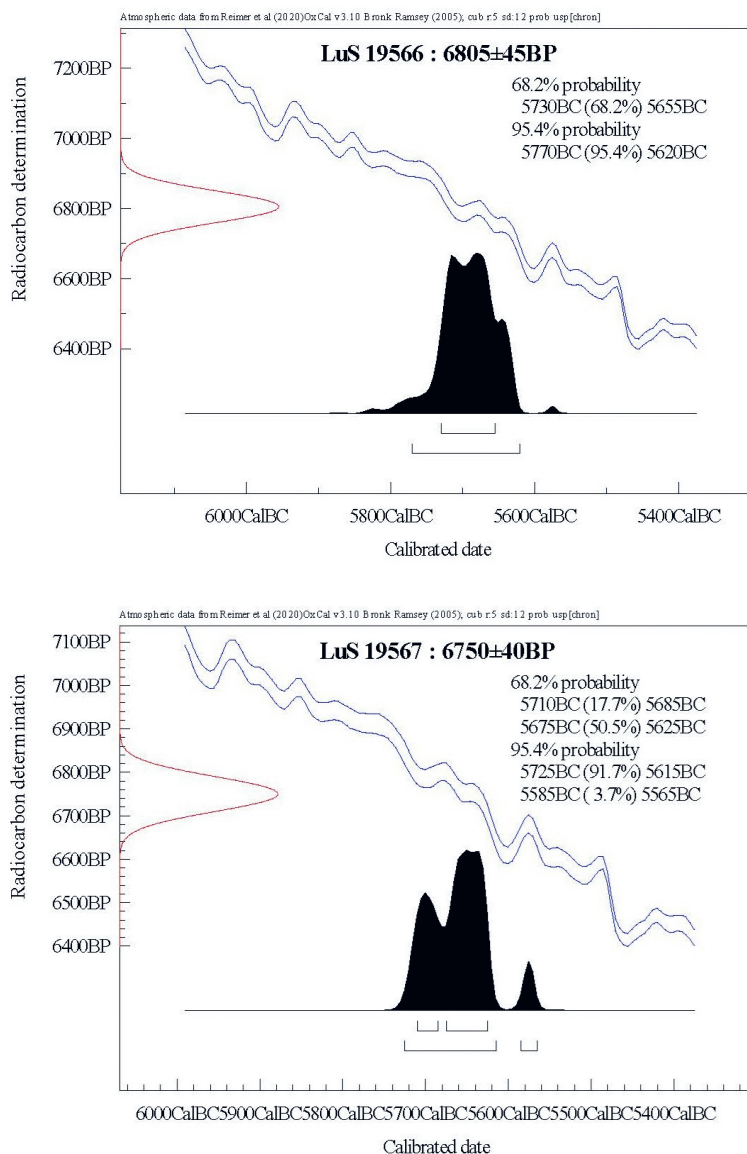
Lösfynd 1955. Samma mjärde som tidigare (men inte Althins)

Inlämnad av kamrer Johny Jacobson, Sösdala

Bakgrunden till dessa, något kryptiska, noteringar är omständigheter som vi mest troligen aldrig får reda på mer kring. Vad vi dock vet är att Store mosse är ett i huvudsak mesolitiskt insjöboplatskomplex utanför Sösdala i Skåne. I museets samlingar finns material från

Figur 1. Mjärden från Store mosse. Foto: Joen Leffler.

Figur 2. Resultaten av de två utförda ^{14}C -dateringarna.

Carl-Axel Althins utgrävningar vid Store mosse på 1940-talet, en större lösfyndssamling vilken samlades in av en familj vid namn Lannerbro under 1950–1970-talen, samt en mindre lösfyndssamling efter Hilding Thorbert. Det finns även ett skelett från en kvinna med svarta tänder, vilket påträffades vid en dikesgrävning 1954.

Med ovanstående i tankarna gick funderingar kring om mjärden faktiskt kunde vara gammal och tillhöra kategorin med de mesolitiska föremålen. För att ta reda på detta beställdes ^{14}C -datering som

utfördes av Laboratoriet för ^{14}C -datering vid Geologiska institutionen i Lund. Eftersom mjärden består av två delar togs två prover, varav ett prov per del. Praktiskt gick det till på så sätt att fragmentariska bitar av flätverket avlägsnades med skalpell och pincett, vilka efter bearbetning på ^{14}C -laboratoriet genererade 1,6 milligram material per prov. Dessa prover blev sedan grunden till ^{14}C -analysen.

Proverna lämnades in till ^{14}C -laboratoriet i januari 2024 och efter cirka tre månader, i april, kom resultaten (figur 2). Det första provet (LuS 19566) är taget från den större delen av mjärden och det andra provet (LuS 19567) är taget från den minde delen.

Tabellerna i figur 2 visar resultaten efter kalibrering. Rådata för det första provet, innan kalibrering, visade en ålder på 6805 ± 45 B.P. (före nutid). B.P. är i det här fallet räknat från den 1 januari 1950 som fixpunkt då det var då kol14-metoden utvecklades. Det andra provet visar en ålder på 6750 ± 40 B.P. innan kalibrering.

Kalibrering sker oftast (som i det här fallet) i två sigman (σ), vilka visas i de två kurvorna i tabellerna ovan. Första sigma ger en sannolikhet på 68,2 % och andra sigma ger en sannolikhet på 95,4 %. I detta fall kan man därför ge åldersbestämmelse för det första provet till 5770–5620 f.Kr. (före vår tideräkning, 1950) och 5725–5565 f.Kr. till det andra provet. Omräknat i medelvärde och angivet i ålder så visar det första provet en ålder på 7 645 år och det andra provet visar en ålder på 7 572,5 år. Medelvärdet på de båda proverna visar en ålder på 7 608,75 år.

Det kan nämnas att det finns olika sätt att räkna på och ovan är att ses som ett räkneexempel för att kunna diskutera och presentera en ålder på mjärden. Med dessa resultat är mjärden en av de äldsta (om inte den äldsta) kända i världen. Mjärden kommer inom några år att ställas ut i den kommande nya basutställningen om äldre stenålder på Historiska museet vid Lunds universitet.

Ett stort tack riktas till Konung Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur, vilka bekostade ^{14}C -dateringen, samt till Erika Rosengren som genomförde provtagningen.

JOEN LEFFLER

Antikvarie, Historiska museet vid Lunds universitet